

Avskaffande av åldersgräns

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster och tre motioner som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att åldersgränsen, 70 år, tas bort i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Avskaffande av åldersgräns	5
Propositionen	5
Motioner	6
Aktuellt	7
Utskottets ställningstagande	7
Reservationer	8
1. Avskaffande av åldersgräns, punkt 1 (s, v, mp)	8
2. Utredning om ansvars- och lämplighetsregler, punkt 2 (mp)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotioner	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avskaffande av åldersgräns

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning,
2. lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:97 och avslår motionerna 2006/07:So17, 2006/07:So18 yrkandena 1 och 2 samt 2006/07:So19 yrkande 1.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Utredning om ansvars- och lämplighetsregler

Riksdagen avslår motion 2006/07:So19 yrkande 2.

Reservation 2 (mp)

Stockholm den 10 maj 2007

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Mari-
anne Kierkemann (m), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m),
Lennart Axelsson (s), Chatrine Pålsson Ahlgren (kd), Elina Linna (v),
Catharina Bråkenhielm (s), Lars-Ivar Ericson (c), Thomas Nihlén (mp),
Finn Bengtsson (m), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s) och Maria Lundqvist-
Brömster (fp).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster och tre motioner som väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att åldersgränsen för rätt till ersättning enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik ska tas bort. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Utskottets överväganden

Avskaffande av åldersgräns

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag dels till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning, dels till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik och avslår motionsyrkanden om avslag på propositionen. Riksdagen avslår vidare ett motionsyrkande om en utredning om ansvars- och lämplighetsregler för läkarkåren och annan hälso- och sjukvårdspersonal.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (mp).

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att den nu gällande åldersgränsen, 70 år, för läkare och sjukgymnaster för att få ersättning enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik ska tas bort.

Regeringen anför att den har för avsikt att göra en mer omfattande översyn av lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning (LOL) och lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik (LOS). Bland annat kommer frågor kring s.k. ersättningsetablering, vårdgivarnas rapporteringsskyldighet, landstingens uppföljningsmöjligheter samt formerna för att fastställa ersättningsnivåer att övervägas. I avvaktan på denna översyn är det angeläget att de läkare och sjukgymnaster som i dag omfattas av regelsystemet får möjlighet att upprätthålla sin verksamhet och inte behöver upphöra med den enbart för att de uppnått åldersgränsen.

De läkare och sjukgymnaster som har ersättning enligt ersättningslagarna bidrar enligt regeringen till en ökad mångfald inom hälso- och sjukvården. Förtroendet för hälso- och sjukvården är avhängigt av att vården lever upp till de krav som medborgarna har rätt att ställa. Om hälso- och sjukvården ska kunna utvecklas och klara det framtida åtagandet måste förutsättningar för nytänkande och mångfald skapas inom hela hälso- och sjukvårdssystemet. En mångfald av vårdgivare inom den offentligt finansierade vården kan stimulera utvecklingen av kostnadseffektiva lösningar, förbättra tillgängligheten och öka valfriheten för medborgarna.

Regeringen anför vidare att en annan av vårdens stora utmaningar i framtiden är att klara personalförsörjningen. Detta problem måste i huvudsak mötas med andra och mer kraftfulla åtgärder än vad ett avskaffande av åldersgränsen i ersättningslagarna innebär. Det är emellertid att gå i motsatt riktning att hindra de läkare och sjukgymnaster som så önskar att

bidra med värdefull kompetens och erfarenhet. Ett borttagande av åldersgränsen kan vidare öka kontinuiteten mellan vårdgivaren och patienten, genom att patienten inte behöver bryta en långvarig läkar- eller sjukgymnastkontakt.

Regeringen pekar vidare på att Socialstyrelsen har en viktig roll i detta sammanhang, då myndigheten ansvarar för att bevaka kvaliteten och säkerheten i all hälso- och sjukvård. Det är samtidigt viktigt att förbättra möjligheterna att följa upp och utvärdera hälso- och sjukvården. Tillgång till information om sjukvårdens prestationer och resultat får inte vara beroende av om vården bedrivs i offentlig eller privat regi. Det är därför frågor om uppföljning av den vård som privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster producerar kommer att övervägas i den fortsatta översynen av LOL och LOS.

Motioner

I motion So18 av Ylva Johansson m.fl. (s) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkavårdersättning. Vidare begärs i yrkande 2 att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik. Motionärerna motsätter sig att åldersgränsen avskaffas helt och hållet. Nu gällande åldersgräns innebär att det finns en möjlighet för landstingen att pröva verksamhetens kvalitet och ge dispens. Enligt motionärerna saknas det, om åldersgränsen slopas helt, en tydlig kontrollstation avseende ålder och vårdkvalitet.

I motion So17 av Elina Linna m.fl. (v) begärs att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför att den nuvarande åldersgränsen i ersättningslagarna (1993:1651 och 1993:1652) visserligen inte innebär något absolut hinder för att driva verksamheten vidare efter 70 års ålder, men att den ändå i praktiken är en kontrollstation som kan fästa landstingens uppmärksamhet på dessa läkare. Enligt motionärerna finns det mot denna bakgrund goda patientsäkerhetsskäl och kvalitetsskäl för att bibehålla nuvarande lagstiftning.

I motion So19 av Thomas Nihlén m.fl. (mp) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför att åldersgränsen 70 år visserligen är otymplig, men att den med beaktande av dispensmöjligheten ändå är tillräcklig för att läkarkompetensen ska kunna tas till vara även efter sjuttioårsgränsen. Mot bakgrund av de höga krav på patientsäkerhet som det offentliga måste ställa och då ett bättre system för närvarande saknas är det dock befogat att ha kvar gällande regler. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om ansvars- och lämplighetsregler för läkarkåren och annan hälso- och sjukvårdspersonal. Motionärerna framhåller kvalitets- och patientsäkerhetsperspektivet.

Aktuellt

Regeringen beslutade den 19 april 2007 (dir. 2007:57) att tillkalla en särskild utredare för att göra en *översyn ur ett patientsäkerhetsperspektiv av den lagstiftning som omfattar bl.a. tillsyn över hälso- och sjukvården och ansvarssystemet inom hälso- och sjukvården*. I uppdraget ligger att särskilt granska det regelverk som styr Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) verksamhet och att undersöka hur patientens möjligheter att få hjälp och stöd av patientnämnden kan säkerställas oavsett var i landet patienten är bosatt. Utredaren ska även, i syfte att stärka patientperspektivet och kvalitetsutvecklingen, överväga hur patientnämnderna uppfyller sitt åtagande och vad detta åtagande bör omfatta. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag innebär att den nu gällande åldersgränsen, 70 år, för att få ersättning enligt lagen om (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik tas bort. Utskottet ställer sig bakom förslaget. Utskottet delar bedömningen att förslaget kan bidra dels till att förbättra förutsättningarna att klara personalförsörjningen, dels till en ökad mångfald inom hälso- och sjukvården. Ett borttagande av åldersgränsen kan vidare, som regeringen anför, öka kontinuiteten mellan vårdgivare och patient.

Utskottet välkomnar vidare att regeringen avser att göra en mer omfattande översyn av de i ärendet aktuella lagarna. Utskottet, som vill betona vikten av en god patientsäkerhet, noterar med tillfredsställelse att regeringen inom ramen för översynen avser att överväga hur möjligheterna att följa upp och utvärdera hälso- och sjukvården kan förbättras.

Med det nu anförda tillstyrker utskottet förslagen till ändring i lagen om läkarvårdsersättning respektive lagen om ersättning för sjukgymnastik och avstyrker motionerna So17 (v), So18 (s) yrkandena 1 och 2 samt So19 (mp) yrkande 1.

I motion So19 (mp) yrkande 2 efterfrågas en utredning om ansvars- och lämplighetsregler för läkarkåren och annan hälso- och sjukvårdspersonal. Utskottet noterar i sammanhanget att den aviserade översynen av de nu aktuella ersättningslagarna är tänkt att innefatta en uppföljning av den vård som privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster producerar. Vidare har en särskild utredare helt nyligen tillkallats för att göra en översyn ur ett patientsäkerhetsperspektiv av den lagstiftning som omfattar bl.a. tillsyn över hälso- och sjukvården och ansvarssystemet inom hälso- och sjukvården.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avskaffande av åldersgräns, punkt 1 (s, v, mp)

av Christer Engelhardt (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s) och Ann Arleklo (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2006/07:So17, 2006/07:So18 yrkandena 1 och 2 samt 2006/07:So19 yrkande 1 och avslår proposition 2006/07:97.

Ställningstagande

Den nu aktuella åldersgränsen har tidigare höjts i två olika omgångar till dagens 70 år, vilket vi anser är en rimlig avvägning. Att som föreslås i propositionen avskaffa åldersgränsen helt och hållet motsätter vi oss dock. Den åldersgräns som nu gäller innebär att det finns en möjlighet för landstingen att pröva verksamhetens kvalitet och ge dispens då läkarkompetens bedöms behöva tas till vara även efter sjuttioårsgränsen. Om åldersgränsen slopas kommer det att saknas en tydlig kontrollstation avseende ålder och vårdkvalitet. Vi anser därför att riksdagen bör avslå propositionen.

2. Utredning om ansvars- och lämplighetsregler, punkt 2 (mp)

av Thomas Nihlén (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:So19 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att ansvars- och lämplighetsreglerna för läkarkåren i sin helhet, privatpraktiserande eller inte, och även annan hälso- och sjukvårdspersonal behöver ses över. Det är viktigt ur ett kvalitets- och patientsäkerhetsperspektiv. Jag anser att det t.ex. kan vara befogat och betydligt bättre att

kräva läkarundersökning och lämplighetsprövning med regelbundna mellanrum efter en viss ålder i stället för att fastställa åldersgränser för yrkesutövande. Det handlar både om förmåga till utövandet av yrket på ett tillfredsställande sätt och förmåga att hålla sig uppdaterad inom forskning och utveckling. Jag anser att regeringen bör tillsätta en sådan utredning. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning,
2. lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.

Följdmotioner

2006/07:So17 av Elina Linna m.fl. (v):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster.

2006/07:So18 av Ylva Johansson m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.

2006/07:So19 av Thomas Nihlén m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:97 Avskaffande av åldersgränsen för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om ansvars- och lämplighetsregler för läkarkåren och annan hälso- och sjukvårdspersonal.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Läkarvårdsersättning lämnas inte till en läkare som är anställd i något landstings hälso- och sjukvård eller i ett bolag eller annan juridisk person inom hälso- och sjukvården som landstinget har ett rättsligt bestämmande inflytande i. Ersättning kan dock lämnas om läkaren är tjänstledig och vikarierar för en annan läkare.

Läkarvårdsersättning lämnas inte till en läkare för verksamhet inom företagshälsovård.

Läkarvårdsersättning lämnas inte heller till en läkare som vid vårdtillfället har fyllt 70 år om inte landstinget medger något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 2004:979. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Sjukgymnastikersättning lämnas inte till en sjukgymnast som är anställd i något landstings hälso- och sjukvård eller i ett bolag eller annan juridisk person inom hälso- och sjukvården som landstinget har ett rättsligt bestämmande inflytande i. Ersättning kan dock lämnas om sjukgymnasten är tjänstledig och vikarierar för en annan sjukgymnast.

Sjukgymnastikersättning lämnas inte till en sjukgymnast för verksamhet inom företagshälsovård.

Sjukgymnastikersättning lämnas inte heller till en sjukgymnast som vid behandlingstillfället har fyllt 70 år om inte landstinget medger något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 2004:980. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.